

NORVÉG VERSEK MAGYARUL

Téli levél – Tizenkét norvég költő.
Európa Könyvkiadó, 1976.

„Furcsa megszokni – írta Bálint György 1932-ben, amikor Norvégiában járt –, hogy Norvégia egészen közel is lehet az emberhez, nem csak nagyon messze.” Most, 1976-ban újra elmondhatjuk, hogy ez a nem is olyan távoli, ám számunkra mégis szinte egzotikusan ismeretlen ország, még közelebb került hozzánk.

Tizenkét norvég költő és tizenhat magyar műfordító találkozásából született a *Téli levél*, amely a korábbi antológiáktól eltérően nem a „mindenkitől valamit” elvét követte, hanem tíz-tizenöt verssel költői portrékat, életutakat festett. Pontosán erre volt szükség. 1964-ben Hajdú Henrik

és 1967-ben Bernáth István már összeállított egy-egy skandináv költői antológiát, melyek valamennyi skandináv ország költészetéből adtak ízelítőt, a kezdetektől máig. A *Téli levél*, amely az egy évvel korábban, szintén a Modern Könyvtárban megjelent hasonló svéd antológiát, a *Szédítő tájat* követi, valójában a XX. századi norvég költészet legkiválóbb alakjait mutatja be, a múlt század végén született, ma már klasszikusnak számító Øverlandtól kezdve az 1935-ös születésű Stein Mehrenig, aki a modern költői irányzatok egyik legeredetibb és legtudatosabb szintetizálója Norvégiában.

A XX. századi norvég költészet szerves része a tágabb értelemben vett nyugat-európai költészetnek: hasonló hagyományok,

közös elődök, példaképek, közös történelmi élmények, életerzések teszik számunkra oly közelivé ezeket a verseket. „Mágikus megmagyarázhatatlansággal élünk élünk egy csillagon” (Rolf Jacobsen), ahol „mindenki a maga börtönőre” (Paal Brekke), ahol „az idő terrorja leskel mindenütt” (Peter R. Holm) — így szól sok szólamban, s mégis egymásba fonódva századunk norvég lírája.

Ami sajátosan norvég e versekben, elsősorban a képanyagból árad. Norvégiában, Magyarország területének mintegy háromszorosán, körülbelül harmadannyi ember él, mint nálunk, s Európának aligha van még egy ilyen országa, ahol az egy főre jutó „természet” ily nagy lenne. Nem csoda, hogy meglepően sok versből hallatszik az akarva-akaratlan magányos ember hangja a sűrű erdők, a csupasz hegyormok, a zuhogó vízesések, a jég, a hó éterien tiszta birodalmából. Élesebbek a kontrasztok a természet és a lélek tájain egyaránt. Alig-alig csendül a humor, elvétve villan a szatíra, a színek túlnyomórészt komorak, a

kedélyek többnyire komolyak, borongósak.

Az igazán reprezentatív, jól sikerült válogatás elsősorban az Oslóban élő magyar költőt és műfordítót, Sulyok Vincét dicséri, aki tanulmányának beillő alapos utószavában és az életrajzi jegyzetekben részletesen elemzi a XX. századi norvég költészet kialakulását, főbb irányzatait, valamint a norvég és a magyar történelem és költészet érdekes találkozási pontjait. A *Téli levél* szép ajándék a versszerető olvasóknak, és értékes kézikönyv a szakembernek, tanárnak, egyetemi hallgatóknak.

A már említett költőkön kívül Olav H. Hauge, Astrid Hjertenaes Andersen, Hans Børli, Gunvor Hofmo, Harald Sverdrup, Erling Christie, Georg Johannesen versei többek között Illyés Gyula, Nagy László, Orbán Ottó, Eörsi István, Tandori Dezső, Tótfalusi István kitűnő fordításában immár a magyar költészet nyelvén szoktatnak bennünket Norvégia „közelségéhez”.

KÜNOS LASZLO